

Małgorzata Bogusz-Imiołek

Sprawozdanie z konferencji "Rodzina w badaniach teolingwistycznych", Katowice, 8 maja 2013

Linguarum Silva 3, 171-173

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Małgorzata Bogusz-Imiołek

Sprawozdanie z konferencji *Rodzina w badaniach teolingwistycznych*, Katowice, 8 maja 2013

Ogólnopolska konferencja naukowa *Rodzina w badaniach teolingwistycznych*, zorganizowana przez Instytut Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego, odbyła się 8 maja 2013 roku w Katowicach. Jej uczestnicy wygłosili 12 referatów. Prelegentami byli nie tylko językoznawcy, lecz także literaturoznawcy oraz filmoznawcy. Organizatorzy postarali się, by referaty tworzyły bloki tematyczne.

Pierwsze dwa referaty przedstawiały obraz rodziny w literaturze. Katarzyna Rabsztyń (Akademia „Ignatianum”) w wystąpieniu *Kognitywny obraz rodziny w powieści „Poczwarka”* Doroty Terakowskiej, wykorzystując koncepcję George’a Lakoffa i Marka Johnsona przedstawioną w książce *Metafory w naszym życiu*, odwołała się do metafory światła i ciemności zawartej w powieści *Poczwarka*. Metafora ta związana jest z biblijnym obrazem stwarzania świata. Drugi z referatów literackich pt. *Elementy języka religijnego w wierszach o rodzinie Zbigniewa Herberta* z punktu widzenia filologa i teologa wygłosił Sebastian Rusak. Zwrócił on uwagę na pojawiające się w wierszach poety *modlitwę, anioła, raj, litanię, elegię, sąd* oraz na obraz ojca, który przedstawiony jest we wspomnieniach Zbigniewa Herberta.

W referacie *Profilowanie pojęcia rodziny w polskich artykułach prasowych, komentujących uchwalenie we Francji ustawy o małżeństwach homoseksualnych* Marta Iwańska (Uniwersytet Śląski) poruszyła zagadnienia małżeństwa i rodziny, które we współczesnym świecie ulegają zmianom i przeobrażeniom. Referentka omówiła tradycyjny model rodziny oraz jego alternatywną formę dopuszczoną od niedawna we Francji, tzn. rodzinę homoseksualną, a także między innymi model rodziny patchworkowej. Materiałem badawczym stały się fragmenty kilku zróżnicowanych ideologicznie dyskursów prasowych (dyskurs katolicki, feministyczny, lewicowo-demokratyczny), komentujących uchwalenie francuskiej ustawy. Paulina Świątek (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) w wystąpieniu zatytułowanym *Wrogowie czy przyjaciele? Obraz rodziny w filmie „Plac Zbawiciela”* Joanny Kos-Krauze i Krzysztofa Krauzego przenio-

sła słuchaczy w świat relacji, jakie panują w rodzinie wielopokoleniowej, której członkowie są mocno od siebie uzależnieni. Referentka pokazała, jak miejsce, w którym żyją bohaterowie, czyli tytułowy plac Zbawiciela, silnie na nich wpływa. Wina i odkupienie przeplatają się w relacjach między bohaterami. To właśnie na ten wątek przede wszystkim zwróciła uwagę autorka referatu.

Trzon konferencji stanowiły referaty, w których szczegółowym analizom zostały poddane gatunki dyskursu religijnego: *kazanie właściwe*, *konferencja*, *katechizm*, oraz spojrzenie na rodzinę w dyskursie Kościoła katolickiego z perspektywy Krytycznej Analizy Dyskursu. Małgorzata Bogusz-Imiołek (Uniwersytet Śląski) w referacie *Kochaj i nie rzucaj – obraz rodziny w konferencji religijnej XXI wieku* przedstawiła współczesny sposób mówienia o rodzinie w dyskursie religijnym, który z jednej strony bardzo silnie, z racji zanurzenia w doktrynie katolickiej, waloryzuje pozytywnie tradycyjny model rodziny, a z drugiej – musi zmierzyć się z problemami, jakie dotyczą współczesne rodziny i zgodnie z tą doktryną na te problemy odpowiedzieć. Rodzina tradycyjna opisywana jest słownictwem wartościującym pozytywnie. To, co łamie tradycyjny model rodziny, jest nie tyle stanowczo i wprost krytykowane, ile mówi się o tym językiem mniej starannym, czasem nawet z użyciem słownictwa z rejestru potocznego, z jasnym wskazaniem, jaki model jest w tym dyskursie preferowany. Kinga Jagiełło (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza) w wystąpieniu pt. *Rodzina w wybranych fińskich kazaniach. Krytyczna Analiza Dyskursu* dokonała analizy jakościowej tekstów dwóch kazań: jednego pochodzącego z Kościoła protestanckiego i drugiego z Fińskiej Cerkwi Prawosławnej, w nurcie Krytycznej Analizy Dyskursu. Ukazała struktury, którymi opisywana jest rodzina w obrębie tych wyznań, oraz różnicę w sposobie mówienia o rodzinie w tym dyskursie. Izabela Skrobak (Uniwersytet Śląski) w referacie *Koncepcja rodziny w języku współczesnych polskojęzycznych katechizmów Kościoła katolickiego* przybliżyła koncepcję rodziny przedstawioną w wydanych współcześnie w Polsce katechizmach (*Katechizm Kościoła katolickiego*, *Kompendium Katechizmu Kościoła katolickiego*, *Youcat polski. Katechizm Kościoła katolickiego dla młodych*). Ukazała, w jaki sposób definiuje się rodzinę i jakim językiem się o niej mówi. Victoria Kamasa (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza) w referacie pt. *Rodzina w dyskursie polskiego Kościoła katolickiego. Badania korpusowe z perspektywy Krytycznej Analizy Dyskursu* poddała badaniu korpus oficjalnych dokumentów opublikowanych na stronie Episkopatu Polski na dzień 13 marca 2013 roku. Stosując metody półautomatycznej ekscerpacji i manualnej analizy wybranych konkordancji, pokazała wybrane aspekty reprezentacji rodziny (funkcjonalizacja, indywidualizacja, asocjacja).

Ostatni blok tematyczny rozpoczęło wystąpienie Justyny Małek (Uniwersytet Śląski) zatytułowane *Paremiologia familijna – językowy i intencjo-*

nalny obraz relacji zachodzących między żoną a mężem. Wykorzystując metody kognitywne, badaczka ukazała relacje małżeńskie ukryte w polskich przysłowiach, zestawiając je z intencjonalnym obrazem świata, który stanowi aktualną interpretację postrzeganej rzeczywistości. W referacie Barbary Misztal (Uniwersytet Rzeszowski) pt. *Rodzina.pl, czyli językowy obraz rodziny kreowanej przez nowe media audiowizualne* podjęto problematykę zmian we współczesnej rodzinie. Ukazany został model rodziny kreowany przez współczesne media. Płaszczyzną odniesienia były filmy, reklamy, wypowiedzi ludzi ze świata popkultury. Celem wystąpienia była prezentacja zmian grzecznościowych zachowań językowych i kulturowych w relacjach rodzinnych. Aneta Podsiadlik-Frańczek (Akademia im. Jana Długosza) w swym wystąpieniu zatytułowanym *Biblijny obraz rodziny budujący wartości trwałe w życiu człowieka tworzącego współczesny model rodziny katolickiej* zaprezentowała biblijny obraz rodziny oraz wartości wyznawane przez postacie z Biblii. Na tej podstawie badaczka pokazała trwałość obrazu rodziny katolickiej opartego na biblijnym obrazie Świętej Rodziny. Ostatni referat – *Jezus za polityką prorodzinną (?), czyli apoteoza rodziny w konfrontacji z ascezą w literaturze średniowiecznej* – wygłosiła Agnieszka Suchy (Uniwersytet Śląski). Autorka na podstawie *Rozmyślenia o żywocie Pana Jezusa* przedstawiła patriarchalny model rodziny chrześcijańskiej w literaturze apokryficznej średniowiecza, ukazując funkcję rodziny w hagiografii, i skonfrontowała go z postawą ascetyczną z tejże epoki.

Konferencja *Rodzina w badaniach teolingwistycznych* wpisuje się w nurt badań języka religijnego zanurzonego z jednej strony we współczesny świat i jego problemy, a z drugiej strony przekazującego wciąż te same wartości i postawy. Wielość zastosowanych metod i ujęć tematu nadała konferencji interdyscyplinarny charakter.